

Кириченко Олег Вікторович
д.ю.н., доц., завідувач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
та спеціальної техніки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ КРИМІНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ТА ДЕЯКІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Реформування системи правоохоронних органів України в умовах формування громадянського суспільства, розбудови правової держави та адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу вимагає постійного наукового супроводження цих процесів, висуває на порядок денний нові дослідницькі завдання та пріоритети, що потребують сучасних методологічних підходів. Особливо актуалізується потреба в дослідженні правових засад організації та функціонування підрозділів кримінальної поліції як складової Національної поліції України, її діяльності щодо протидії злочинності взагалі та протидії злочинам проти громадської безпеки зокрема.

Злочини проти громадської безпеки, до яких належать злочини терористичної спрямованості, злочини, які пов'язані зі створенням банд, злочинних організацій та незаконних воєнізованих або збройних формувань, злочини, які порушують правила поведіння з окремими джерелами загальної (підвищеної) небезпеки, є найбільш небезпечними злочинними діяннями, що створюють загрозу життю і здоров'ю людей, власності, нормальній діяльності підприємств, установ та організацій тощо. Останніми роками ці злочини набули значного поширення.

Організація протидії зазначеним злочинам також вимагає нових підходів до добування, аналітичної обробки та використання оперативно-розшукової інформації з метою своєчасного виявлення та запобігання цим суспільно небезпечним діянням та встановлення осіб, які їх вчинили.

Протидіяти злочинам проти громадської безпеки лише кримінологічними та кримінально-правовими засобами неможливо, оскільки частина цих злочинів відноситься до латентних. Тому якісно та ефективно здійснювати протидію цим злочинам необхідно із використанням форм і методів оперативно-розшукової діяльності.

Аналіз практики діяльності підрозділів кримінальної поліції щодо оперативно-розшукової протидії цим злочинам та наукові дослідження з цієї проблематики дають нам підстави стверджувати про те, що основними проблемами оперативно-розшукової протидії злочинам проти громадської безпеки є: недосконалість нормативно-правового регулювання протидії злочинності; неефективність організації запобіжної діяльності Національної поліції України; недостатній рівень організації інформаційно-аналітичного забезпечення запобіжної діяльності підрозділів кримінальної поліції; відсутність чітких критеріїв оцінки діяльності оперативних підрозділів кримінальної поліції; недосконалість нормативно-правових актів, що спрямовані на протидію цим злочинам; неефективність організації діяльності підрозділів кримінальної поліції щодо виявлен-

ня злочинів проти громадської безпеки та осіб, які їх вчинили; недостатній рівень протидії кримінальною поліцією злочинам проти громадської безпеки, що в свою чергу сприяє повторному вчиненню з боку цих осіб нових суспільно небезпечних діянь (злочинів); неефективність використання тактичних прийомів щодо виявлення та запобігання окремим видам злочинів проти громадської безпеки, а також встановлення осіб, що їх вчинили.

На ефективність оперативно-розшукової протидії злочинам проти громадської безпеки впливають такі чинники: специфіка здійснення оперативно-розшукової протидії та характер впливу на злочинність; сутність такої діяльності та її значення для покращення криміногенної обстановки; форми і методи оперативно-розшукової протидії, напрями їх удосконалення; правова регламентація здійснення оперативно-розшукової протидії; тенденції розвитку цього виду діяльності; ефективність роботи суб'єктів оперативно-розшукової діяльності щодо протидії злочинам.

У зв'язку з цим вважаємо, що вирішенню деяких проблем сприятиме таке:

- прийняти закони України «Про протидію злочинності», в якому надати визначення понять «протидія злочинам» і «оперативно-розшукова протидія злочинам» як різновид у протидії злочинам, та «Про зброю»;

- внести зміни до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» відповідно до вимог положень КПК України та потреб правоохоронної діяльності (необхідно у ст. 7 частину, де встановлені обов'язки працівників оперативних підрозділів передбачити закінчення проведення оперативно-розшукового заходу у випадку виявлення злочину та передачі зібраних матеріалів для відкриття кримінального провадження);

- у Законі України «Про боротьбу з тероризмом» надати право правоохоронним органам здійснюватися превентивне затримання осіб, причетних до терористичної діяльності, на строк понад 72 години, але не більше ніж на 30 діб не тільки в районі проведення довготривалої антитерористичної операції, а й на всій території країни;

- прийняти Концепцію реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень, в якій передбачити питання протидії злочинам проти громадської безпеки; комплексні програми (на національному або регіональному рівнях) протидії злочинам терористичної спрямованості, злочинам, що пов'язані зі створенням банд, злочинних організацій та незаконних воєнізованих або збройних формувань, злочинам, що пов'язані з незаконним обігом вогнепальної зброї, бойових припасів або вибухових речовин; нормативно-правові акти Національної поліції України, які б регламентували діяльність кримінальної поліції в цілому та окремих її оперативних підрозділів щодо профілактики злочинів;

- створити в Україні окремий (спеціалізований) правоохоронний орган щодо протидії організованій злочинності, до якого слід залучати фахівців з оперативних підрозділів Національної поліції, СБУ тощо, що надасть змогу суттєво посилити протидію цим суспільно небезпечним діянням;

- залучати до аналітичної роботи колишніх працівників оперативних підрозділів ОВС із числа пенсіонерів, які за своїми професійними, аналітичними та іншими якостями могли б здійснювати аналіз стану злочинності на території обслуговування підрозділами кримінальної поліції, визначати тенденції поширення цих видів злочинів і чинники, що впливають на їх існування, та пропонувати можливі

шляхи оперативно-розшукової протидії злочинам, а також застосовувати відбір і підготовку з числа діючих працівників оперативних підрозділів для здійснення функцій аналітичного пошуку.

Кобзар Олександр Федорович

д.ю.н., доц., завідувач кафедри кримінального процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,

ЗНАЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

З формуванням інформаційного суспільства категорія "інформація" стала ключовою: вона виступає одним із найважливіших факторів системи суспільних відносин. У зв'язку з цим у сучасній філософії, теоретичних і прикладних науках, не можуть підібрати однозначного трактування категорії "інформація".

Сучасні визначення категорії "інформація" намагаються відобразити спочатку філософську її суть, а потім – найважливіші властивості сфери суспільних відносин. Ось деякі з них:

- інформація – визначення змісту, отриманого з навколишнього світу;
- інформація – комунікація, зв'язок, у процесі якого встановлюється невизначеність;
- інформація – будь-яка сукупність сигналів, діянь чи відомостей,
- інформація – передача знань про різноманіття природи [3].

Інформація в загальножиттєвому розумінні, на побутовому рівні звичайно трактується як відомості, що передаються людьми усним, письмовим або іншим способом (за допомогою умовних сигналів, технічних засобів і т.ін.), а також як знання про ті чи інші явища, процеси, об'єкти.

Згідно Закону України "Про інформацію" під інформацією слід розуміти документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі.

Відсутність однозначного визначення поняття "інформація" можна вважати природним явищем. Навряд чи є потреба шукати загальне (абстрактне) його визначення, що охоплює всю багатогранність, багатоаспектність його буття. Воно неминуче буде або дуже загальним, або надто заплутаним.

Основна функція інформації полягає в повідомленні суб'єкту про стан середовища, в якому проходить його життєдіяльність, у зниженні ступеня невизначеності тієї чи іншої ситуації.

Інформація, яка використовується правоохоронними органами, за своєю структурою досить різноманітна, що обумовлено множинністю функцій, які правоохоронні органи виконують. Важливою особливістю інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів є закритий характер значної частини відомостей та велика кількість джерел їхнього надходження, що свого часу обумовило комп'ютеризацію правоохоронних органів.

Залежно від джерел, форми і засобів зберігання та розповсюдження інформація може бути прихованою, відкритою, масовою, приватною, об'єктивною і необ'єктивною тощо. Характерним для інформації є також те, що кожна її різновид-